

บทที่ 4

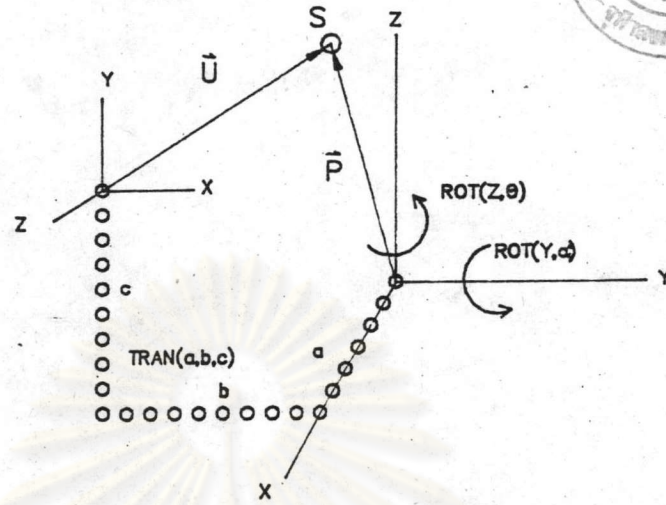
กลศาสตร์ของแขนกล

โคออดิเนท ทรานสฟอร์มเมชัน

แขนกลระบบแกนหมุนเกิดจากการนำลิงค์มาต่อแบบอนุกรม ด้วยข้อต่อที่มีการเคลื่อนที่แบบหมุน กลไกการควบคุมตำแหน่งประกอบด้วยลิงค์ 3 ลิงค์กับข้อต่อ 3 ข้อต่อ โดยข้อต่อที่ 1 ต่อลิงค์ที่ 1 กับฐานหรือลิงค์ 0 ข้อต่อที่ 2 ต่อปลายอีกข้างของลิงค์ 1 กับลิงค์ 2 และปลายอีกข้างของลิงค์ 2 ต่ออยู่กับปลายของลิงค์ 3 ด้วยข้อต่อที่ 3 ส่วนปลายอีกข้างของลิงค์ 3 สำหรับติดตั้งกลไกการควบคุมมุมทำงานหรือติดอุปกรณ์ทำงานอื่นๆ เช่น ซ้อมือ การอธิบายการเคลื่อนที่ของข้อต่อและลิงค์ทั้ง 3 ด้วยวิธีทางเรขาคณิตธรรมดาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมาก ดังนั้นการบอกตำแหน่งการเคลื่อนที่มักบอกเป็นเวกเตอร์หรือพิกัดบนแกนคาร์ทีเซียน โดยบอกตำแหน่งและทิศทางการเคลื่อนที่ของปลายแขน เทียบกับแกนคาร์ทีเซียนของฐานด้วยทรานสฟอร์มเมชันเมตริก

$$H = \begin{array}{|l|} \hline \begin{array}{|l|} \hline \text{Oreintation} \\ \text{Matrix}(3 \times 3) \\ \hline \text{Perspective} \\ \text{transform}(1 \times 3) \\ \hline \end{array} \\ \hline \end{array} \begin{array}{|l|} \hline \begin{array}{|l|} \hline \text{Position} \\ \text{Vecter}(3 \times 1) \\ \hline \text{Scaling} \\ \text{factor}(1 \times 1) \\ \hline \end{array} \\ \hline \end{array} \dots 4.1$$

ทรานสฟอร์มเมชันเมตริก H บนระบบ 3 มิติเป็นเมตริก 4x4 ประกอบด้วยเมตริกย่อยการหมุน เวกเตอร์ตำแหน่ง เมตริกเปอร์สเปคทีฟ และตัวแปรอัตราขยาย โดยที่เมตริกย่อยการหมุนจะหมุนเวกเตอร์ที่อยู่บนระบบแกนอ้างอิงใดๆ ไปแสดงอ้างอิงกับระบบแกนอื่น แต่ถ้าจุดกำเนิดของระบบแกนทั้งสองไม่อยู่บนตำแหน่งที่ทับกัน ต้องอาศัยเวกเตอร์ตำแหน่งแสดงระยะการเลื่อนแกน (Translation) สำหรับเมตริกเปอร์สเปคทีฟและตัวแปรอัตราขยายมีความสำคัญในเรื่องการมองเห็นของคอมพิวเตอร์ด้วยกล้องถ่ายภาพ แต่ไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ทางโครงสร้างของแขนกลจึงกำหนดให้ เมตริกเปอร์สเปคทีฟมีค่าเป็น (0, 0, 0) และตัวแปรอัตราขยายมีค่าเป็น 1 เสมอ

รูปที่ 4.1 แสดงการหมุนและการเลื่อนแกนคาร์ทีเซียน

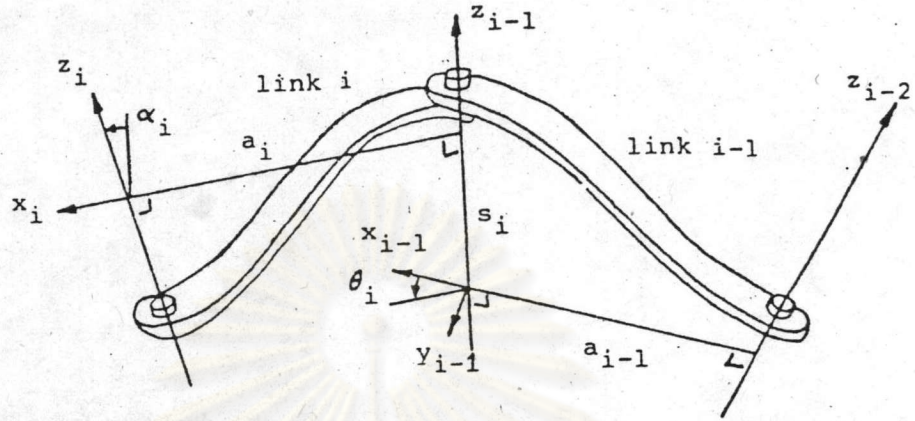
เมื่อมีระบบแกนคาร์ทีเซียน 2 ชุดดังรูปที่ 4.1 กำหนดให้ระบบแกนรูปใหญ่เป็นระบบแกนอ้างอิง ระบบแกนรูปเล็กเป็นระบบแกนย่อย การอธิบายถึงความสัมพันธ์ของระบบแกนทั้งสองพบว่าระบบแกนย่อยเกิดจากการหมุนและการเลื่อนระบบแกนอ้างอิง โดยเริ่มจากแกนหมุนระบบแกนอ้างอิงรอบแกน z ด้วยมุม θ และหมุนรอบแกน y ด้วยมุม α แล้วเลื่อนระบบแกนอ้างอิงตามแนวแกน x, y, z เป็นระยะ a, b, c ตามลำดับ จึงสร้างเป็นทรานสฟอร์มเมชันเมตริกดังสมการที่ 4.2

$$T = \text{Trans}(a, b, c) \text{Rot}(y, \alpha) \text{Rot}(z, \theta)$$

$$= \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 & a \\ 0 & 1 & 0 & b \\ 0 & 0 & 1 & c \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} \cos\alpha & 0 & \sin\alpha & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ -\sin\alpha & 0 & \cos\alpha & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} \cos\theta & -\sin\theta & 0 & 0 \\ \sin\theta & \cos\theta & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \quad \dots 4.2$$

จากรูปที่ 4.1 การหาค่าเวกเตอร์ p ที่ใช้บอกตำแหน่ง s เทียบกับระบบแกนอ้างอิงนั้นต้องทราบค่าเวกเตอร์ u ที่ใช้บอกตำแหน่ง s เทียบกับระบบแกนย่อย และทรานสฟอร์มเมชันเมตริก (T) ดังสมการที่ 4.3

$$\vec{P} = T\vec{U} \quad \dots 4.3$$

รูปที่ 4.2 การตั้งแกนของแขนหุ่นยนต์ตามดินาวิท-ฮาเทนเบอร์ก

การอธิบายความสัมพันธ์ของการเคลื่อนที่ทั้งแบบเส้นตรง และแบบหมุนของลิงค์ที่ต่อกัน เพื่ออธิบายโคเนมาติกของแขนกลมักอาศัยวิธีของดินาวิท-ฮาเทนเบอร์ก (Denavit-Hartenberg) มาช่วยในการจัดระบบแกนและสร้างทรานสฟอร์มเมชันเมตริก (Transformation matrix) โดยพิจารณาจากรูปที่ 4.2 กำหนดระบบแกนตั้งฉาก (x_i, y_i, z_i) ให้กับลิงค์ i โดยแกน z_i ผ่านแกนการหมุนของข้อต่อ $i+1$, แกน x_i ตั้งฉากกับแกน z_{i-1} และ z_i และแกน y_i เป็นไปตามกฎมือขวา และบนระบบแกนตั้งฉากนี้สามารถบอกลักษณะของลิงค์ i ได้ด้วยพารามิเตอร์ 2 ตัว : a_i เป็นระยะห่างที่เกิดจากการลากเส้นตั้งฉากระหว่างแกน z_i และ z_{i-1} ซึ่งหมายถึงความยาวของลิงค์ และ α_i เป็นมุมระหว่างแกน z_i กับระนาบของเส้น a_i ที่ผ่านแกน z_{i-1} เมื่อต้องการกล่าวถึงลิงค์ $i-1$ ที่ต่อกับลิงค์ i ด้วยข้อต่อ i สามารถกล่าวถึงด้วยพารามิเตอร์ 2 ตัวเช่นกัน d_i เป็นระยะห่างระหว่างแกน x_{i-1} กับแกน x_i และ θ_i เป็นมุมระหว่างระนาบของเส้น a_i ที่ผ่านแกน z_{i-1} กับระนาบ $x_{i-1}z_{i-1}$ ของข้อต่อ i และเป็นมุมหมุนของข้อต่อที่แปรเปลี่ยนได้ จากระบบแกนตั้งฉากของลิงค์ i และลิงค์ $i-1$ ข้างต้น ความสัมพันธ์ของระบบแกนตั้งฉากของลิงค์ทั้ง 2 หาได้จากการเคลื่อนที่แบบเชิงเส้น และแบบเชิงมุม เพื่อสร้างระบบแกนอ้างอิง 2 ชุดให้สัมพันธ์กันโดย

หมุนรอบแกน z_{i-1} ด้วยมุม θ

เคลื่อนที่เชิงเส้นตามแกน z_{i-1} ด้วยระยะ d

เคลื่อนที่เชิงเส้นตามแกนที่หมุนแล้วของแกน x_{i-1} ด้วยระยะ a

หมุนรอบแกน x_i ด้วยมุม α

$${}_{i-1}A_i = \text{Rot}(z, \theta) \text{Trans}(0, 0, d) \text{Trans}(a, 0, 0) \text{Rot}(x, \alpha)$$

$$= \begin{vmatrix} \cos\theta_1 & -\cos\alpha_1 \sin\theta_1 & \sin\alpha_1 \sin\theta_1 & a_1 \cos\theta_1 \\ \sin\theta_1 & \cos\alpha_1 \cos\theta_1 & -\sin\alpha_1 \cos\theta_1 & a_1 \sin\theta_1 \\ 0 & \sin\alpha_1 & \cos\alpha_1 & d_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \dots 4.4$$

ได้ Homogeneous transformation matrix ${}_{i-1}A_i$ แสดงถึงความสัมพันธ์ของตำแหน่ง P_i ของลิงค์ i ที่บอกพิกัดเทียบกับระบบแกน i (x_i, y_i, z_i) ที่ข้อต่อ i กับตำแหน่ง P_{i-1} ของลิงค์ $i-1$ ซึ่งเป็นตำแหน่งเดิมแต่บอกพิกัดเทียบกับระบบแกน $i-1$ ($x_{i-1}, y_{i-1}, z_{i-1}$) ที่ข้อต่อ $i-1$ ของลิงค์ $i-1$

$$P_{i-1} = {}_{i-1}A_i P_i \dots 4.5$$

เมื่อ $P_{i-1} = (x_{i-1}, y_{i-1}, z_{i-1})_t$
 $P_i = (x_i, y_i, z_i)_t$

สำหรับแขนกลที่ประกอบด้วยลิงค์ต่อกันแบบอนุกรม การกำหนดระบบแกนตั้งฉากอ้างอิง (x_i, y_i, z_i) ที่ข้อต่อลิงค์และพารามิเตอร์ ($a_i, d_i, \alpha_i, \theta_i$) ให้กับลิงค์ใด สามารถแยกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. กำหนดระบบแกนของฐานอ้างอิง โดยอาศัยกฎมือขวากำหนดแกน 3 แกนที่ตั้งฉากซึ่งกันและกัน (x_0, y_0, z_0) ที่ฐานของแขนกล ให้แกน z_0 ผ่านแกนการเคลื่อนที่หรือแกนการหมุนของข้อต่อที่ 1 ส่วนแกน x_0 และ y_0 กำหนดได้ตามสะดวกแต่ต้องตั้งฉากซึ่งกันและกันกับแกน z_0
2. ทำขั้นที่ 3-6 โดยเริ่มที่ $i=1$ ถึง n หรือครบทุกข้อต่อ
3. กำหนดแกนที่ข้อต่อให้แกน z_i ผ่านแกนการเคลื่อนที่หรือแกนการหมุนของข้อต่อที่ $i+1$
4. กำหนดจุด Origin ของระบบแกน i ให้อยู่ที่จุดตัดของแกน z_i และ z_{i-1} หรือจุดตัดเส้นตั้งฉากระหว่างแกน z_i และ z_{i-1} กับแกน z_i
5. กำหนดแกน x_i โดยที่ $x_i = \pm(z_{i-1} \times z_i) / ||z_{i-1} \times z_i||$ หรือถ้าแกน z_i และ z_{i-1} ขนานกัน กำหนดให้แกน x_i ผ่านแนวเส้นตั้งฉากระหว่างแกน z_{i-1} และ z_i
6. กำหนดแกน y_i ให้เป็นไปตามกฎมือขวาของระบบแกนตั้งฉาก
7. หาพารามิเตอร์ของข้อต่อและลิงค์ ตามขั้นตอนที่ 8-11 โดยเริ่มจาก $i=1$ ถึง n
8. หาระยะ d_i ซึ่งหมายถึงระยะจาก Origin ของระบบแกน $i-1$ ถึงจุดตัดของแกน z_{i-1} กับแกน x_i ตามแนวแกน z_{i-1}

9. หาระยะ a_1 ซึ่งหมายถึงระยะจากจุดตัดของแกน z_{1-1} และแกน x_1 ถึง Origin ของระบบแกน i ตามแนวแกน x_1

10. หามุม α_1 ซึ่งเป็นมุมที่หมุนจากแกน z_{1-1} ถึงแกน z_1 รอบแนวแกน x_1

11. หามุม θ_1 ซึ่งเป็นมุมที่หมุนจากแกน x_{1-1} ถึงแกน x_1 รอบแนวแกน z_{1-1} ซึ่งพารามิเตอร์ตัวนี้จะเป็นตัวแปรของข้อต่อการหมุน

ขั้นตอนทั้ง 11 ขั้นนี้ได้แสดงการใช้งานโดยการกำหนดแกนให้กับแกนกลดังรูปที่ 4.3 มีพารามิเตอร์ของลิงค์ดังตารางในรูป สามารถหาเมตริก A ได้ดังนี้

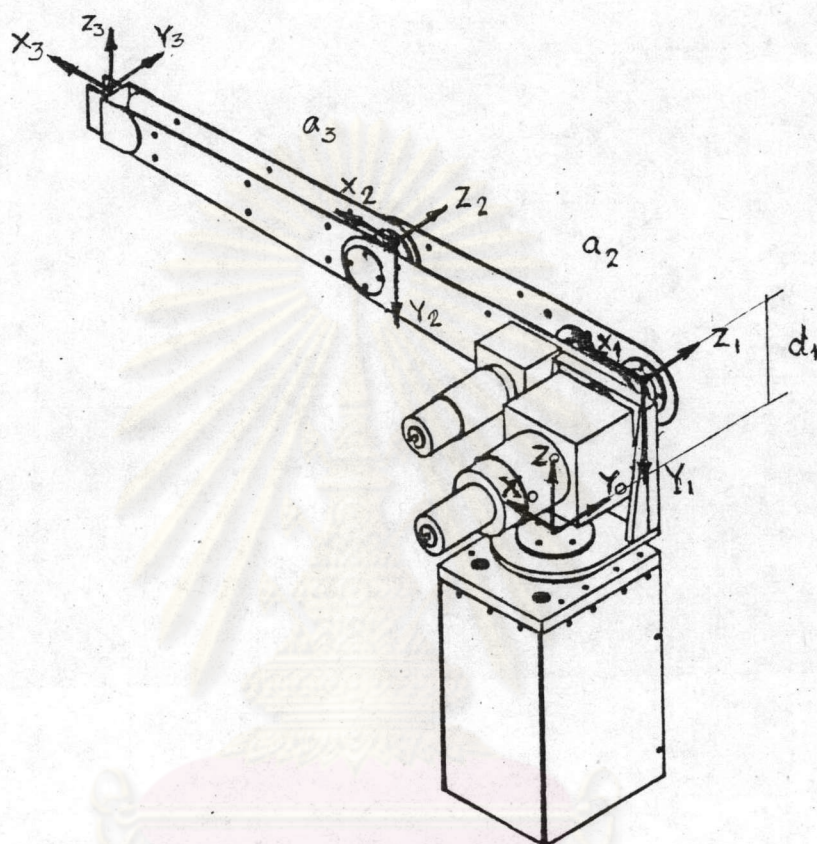
$${}^0A_1 = \begin{vmatrix} C_1 & 0 & -S_1 & 0 \\ S_1 & 0 & C_1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \quad \dots 4.6$$

$${}^1A_2 = \begin{vmatrix} C_2 & -S_2 & 0 & a_2 C_2 \\ S_2 & C_2 & 0 & a_2 S_2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \quad \dots 4.7$$

$${}^2A_3 = \begin{vmatrix} C_3 & 0 & S_3 & a_3 C_3 \\ S_3 & 0 & -C_3 & a_3 S_3 \\ 0 & 1 & 0 & d_3 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \quad \dots 4.8$$

เมื่อ

$$\begin{aligned} S_1 &= \sin \theta_1 & S_{1,j} &= \sin(\theta_1 + \theta_j) \\ C_1 &= \cos \theta_1 & C_{1,j} &= \cos(\theta_1 + \theta_j) \end{aligned}$$

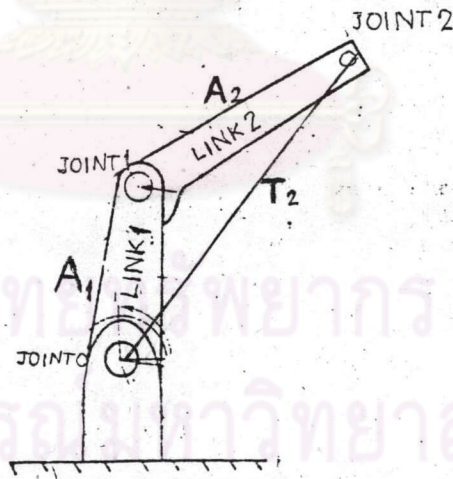

Joint	α_i	a_i	d_i	$\cos\alpha_i$	$\sin\alpha_i$
1	-90	0.0	0.040	0	-1
2	0	0.40	-0.017	1	0
3	90	0.43	0.066	0	1

รูปที่ 4.3 การตั้งแกนของ CUME ROBOT

ไคเนมาติกของแขนกล

ไคเนมาติกของแขนกล เป็นการศึกษาถึงเรขาคณิตของการเคลื่อนที่ของแขนกลเทียบกับระบบแกนตั้งฉากอ้างอิงที่เวลาใด โดยไม่คำนึงถึงแรงหรือโมเมนต์ที่ทำให้เกิดการเคลื่อนที่ หรือเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเคลื่อนที่ ของข้อต่อของแขนกลกับตำแหน่งที่เคลื่อนที่ไปได้ของปลายแขนกล ซึ่งการหาความสัมพันธ์นี้พอจะแยกได้ 2 ลักษณะคือ 1. เริ่มจากทราบขนาดการเคลื่อนที่หรือมุมหมุนของแต่ละข้อต่อของแขนกล แล้วหาตำแหน่งที่เคลื่อนที่ไปได้ของปลายแขนกลเทียบกับระบบแกนอ้างอิง เรียกรหาความสัมพันธ์แบบนี้ว่า ฟอว์เวิร์ดไคเนมาติก (Forward Kinematic) และ 2. เริ่มจากทราบตำแหน่งของจุดปลายแขนกลเทียบกับแกนอ้างอิงของแขนกล แล้วหาขนาดของมุมหมุนของแต่ละข้อต่อของแขนกลเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่า อินเวิร์สไคเนมาติก (Inverse Kinematic) ซึ่งที่ตำแหน่งหนึ่งของปลายแขนกลสามารถให้คำตอบขนาดมุมของแต่ละข้อต่อได้มากกว่าหนึ่งชุดคำตอบ ต่อไปจะกล่าวถึงการหาความสัมพันธ์ แบบฟอว์เวิร์ดไคเนมาติก จากหัวข้อก่อน ได้กล่าวถึงทรานสฟอร์มเมชันเมตริก (Transformation Matrix) และการกำหนดระบบแกนตั้งฉากและพารามิเตอร์ของลิงค์ (Denavit) เพื่อบอกความสัมพันธ์ระหว่างข้อต่อหรือจุดปลายลิงค์ข้างหนึ่ง กับระบบแกนอ้างอิงที่ปลายอีกข้างหนึ่งของลิงค์ด้วยเมตริก A

รูปที่ 4.4 แสดงการบอกตำแหน่งปลายแขนเทียบกับฐาน

จากรูปที่ 4.4 ${}_{0}A_1$ อธิบายถึงตำแหน่งและการหมุนของปลายลิงค์ 1 เทียบกับแกนอ้างอิงที่ฐานของลิงค์ 1 (ระบบแกนที่ข้อต่อที่ 0) ${}_{1}A_2$ อธิบายถึงตำแหน่งและการหมุนของปลายลิงค์ 2 เทียบกับลิงค์ 1 (ระบบแกนที่ข้อต่อที่ 1) และการอธิบายถึงตำแหน่งและการหมุนของปลายลิงค์ 2 เทียบกับแกนอ้างอิงที่ฐานของลิงค์ 1 ทำโดยอาศัยสมการการทรานสฟอร์ม

$${}_{0}T_2 = {}_{0}A_1 {}_{1}A_2 \quad \dots 4.9$$

สำหรับแกนกลที่มี 3 ลิงค์ต่ออนุกรมกันดังรูปที่ 4.3 การหาความสัมพันธ์แบบฟอร์เวิร์ดของปลายลิงค์ 3 เทียบกับแกนอ้างอิงที่ฐานของลิงค์ 1 หาได้ในทำนองเดียวกับความสัมพันธ์ของสมการ 4.9

$${}^0T_3 = {}^0A_1 {}^1A_2 {}^2A_3 \quad \dots 4.10$$

จากสมการที่ 4.9-4.10 การหาความสัมพันธ์ของปลายลิงค์ 2 เทียบกับฐานลิงค์ 1 หรือปลายลิงค์ 3 เทียบกับฐานลิงค์ 1 ได้จากการคูณกันของเมตริก A ซึ่งถ้ามีลิงค์ต่อกัน n ลิงค์ก็สามารถหาความสัมพันธ์ของปลายลิงค์ n เทียบกับฐานลิงค์ 1 ได้ หรือจะหาความสัมพันธ์ของปลายลิงค์ n เทียบกับระบบแกนอ้างอิงที่ฐานของลิงค์ i โดย n มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ i ได้ซึ่งสามารถบอกความสัมพันธ์ระหว่างลิงค์โดยที่ต่อกันแบบอนุกรมได้ โดยมีสมการทั่วไปเป็น

$${}_{i-1}T_1 = {}_{i-1}A_1 \dots {}_{n-1}A_n \quad \dots 4.11$$

จากสมการที่ 4.6-4.10 สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและการหมุนของปลายแกนกลกับมุมหมุนของข้อต่อระหว่างลิงค์ของแกนกล ตามรูปที่ 4.3 ได้ดังนี้

$${}^0T_3 = {}^0A_1 {}^1A_2 {}^2A_3 = \begin{vmatrix} C_1 C_{23} & -S_1 & C_1 S_{23} & a_3 C_1 C_{23} + a_2 C_1 C_2 - d_3 S_1 \\ S_1 C_{23} & C_1 & S_1 S_{23} & a_3 S_1 C_{23} + a_2 S_1 C_2 + d_3 C_1 \\ -S_{23} & 0 & C_{23} & -a_3 S_{23} - a_2 S_2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} \quad \dots 4.12$$

เมตริกซ์ 0T_3 เป็นเมตริกซ์ที่มีเวกเตอร์บอกตำแหน่งของปลายลิงค์ 3 เทียบกับระบบแกนอ้างอิงที่ฐานของลิงค์ 1 (x_0, y_0, z_0) อยู่ในแถวที่ 4

$$X = -d_3 S_1 + a_2 C_1 C_2 \quad \dots 4.13$$

$$Y = d_3 C_1 + a_2 S_1 C_2 \quad \dots 4.14$$

$$Z = -a_3 S_{23} - a_2 S_2 \quad \dots 4.15$$

เมื่อทราบค่ามุมหมุนของลิงค์ 1, 2 และ 3 ก็สามารถบอกตำแหน่งปลายของลิงค์ 3 หรือปลายแกนกลเทียบกับระบบแกนอ้างอิงที่ฐานของลิงค์ 1 ได้ด้วยเวกเตอร์ตามสมการที่ 4.13-4.15

พลศาสตร์ของแขนกล

การเคลื่อนที่ของแขนกลจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง เกิดจากการเคลื่อนที่อย่างสัมพันธ์กันของลิงค์ทั้งหลายที่เป็นส่วนประกอบของแขนกล ซึ่งความสัมพันธ์ของลิงค์ต่างกับตำแหน่งที่ต้องการให้แขนกลเคลื่อนที่ไปอธิบายได้ด้วยความสัมพันธ์โคเนมาติกของแขนกล ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่แขนกลจะเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่ต้องการได้ถูกต้อง ต้องอาศัยแรงมาขับเคลื่อนลิงค์ทั้งหลายของแขนกลให้เคลื่อนที่ด้วยความเร็วและความเร่งที่เหมาะสม ความสัมพันธ์ของแรงขับเคลื่อนกับระยะขจัด, ความเร็ว และความเร่งของการเคลื่อนที่ เรียกว่า ความสัมพันธ์ไดนามิก (Dynamic Relation) ความสัมพันธ์ไดนามิกของแขนกลใช้อธิบายพฤติกรรมทางกลศาสตร์ของแขนกลได้ 2 แบบคือ

1. อธิบายได้ว่าต้องใช้แรงขับเท่าไรมาหมุนลิงค์ จึงทำให้ลิงค์หมุนได้ระยะ, ความเร็วและความเร่งตามที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปควบคุมการเคลื่อนที่ของแขนกลเรียกการอธิบายความสัมพันธ์แบบนี้ว่า อินเวอร์สไดนามิก
2. อธิบายผลของแรงขับลิงค์ที่กำหนดมาว่า ทำให้ลิงค์หมุนได้ระยะขจัด, ความเร็วและความเร่งเท่าไร เพื่อนำไปใช้ในการจำลองแบบด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์แทนระบบแขนกลในการออกแบบระบบแขนกลให้มีประสิทธิภาพ

การหาความสัมพันธ์ไดนามิกของแขนกล เป็นระบบที่มีความซับซ้อนการเคลื่อนที่ของลิงค์ต่างต้องสัมพันธ์กัน ทำให้การหาความสัมพันธ์ของแรงกับระยะขจัด, ความเร็ว และความเร่งทำได้ยากต้องอาศัยการวิเคราะห์วิธีของนิวตัน-ออยเลอร์ (Newton-Euler) และวิธีลากรานจ์ (Lagrangian) โดยในที่นี้จะกล่าวถึงการใช้วิธีของลากรานจ์ เพราะเป็นวิธีการที่สามารถทำความเข้าใจกับกายภาพของระบบได้ดี แม้จะมีการคำนวณที่ค่อนข้างยาว แต่สามารถจัดรูปสมการไดนามิกใหม่ให้ง่ายและสั้นลง การนำวิธีการของลากรานจ์มาใช้กับแขนกลเสนอโดย Uicker (1966), Paul (1981) และ Murry - Neuman (1984)

กลศาสตร์ของลากรานจ์

สมการของลากรานจ์ได้อธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างแรงและตัวแปรของการเคลื่อนที่ (ระยะขจัด ความเร็ว ความเร่ง) ในรูปของระบบแกนพิกัดใด ๆ โดยกำหนดให้ Lagrangian L เป็นผลต่างของพลังงานจลน์ (K) และพลังงานศักย์ (P)

$$L = K - P \quad \dots 4.16$$

และมีความสัมพันธ์ไดนามิกเป็น (ดูรายละเอียดการพิสูจน์ในภาคผนวก ก)

$$F_1 = d(\partial L / \partial \dot{q}_1) / dt - \partial L / \partial q_1 \quad \dots 4.17$$

โดยที่ q_i คือตำแหน่งหรือพิกัดของมวล i ของระบบที่นำมาหาพลังงานจลน์, พลังงานศักย์ ให้เทอม L รวมทั้งความเร็ว \dot{q}_i และแรงหรือทอร์ค F_i ก็คิดที่พิกัดเดียวกัน การนำสมการไดนามิกของลากรางจ์มาอธิบายความสัมพันธ์ไดนามิกของระบบแขนกลที่ประกอบด้วยลิงค์ต่อกัน จะบอกพิกัดของลิงค์ต่างๆเทียบกับแกนอ้างอิงที่ฐานของแขนกลโดยอาศัยความสัมพันธ์โคเนมาติกข้างต้น จากสมการที่ 4.17 นำมาประยุกต์ใช้กับระบบแขนกลได้ ดังสมการที่ 4.18 (Palu)

$$F_1 = \sum_{j=1}^6 D_{1j} \ddot{q}_j + I a_1 \ddot{q}_1 + \sum_{j=1}^6 \sum_{k=1}^6 D_{1jk} \dot{q}_j \dot{q}_k + D_1 \quad \dots 4.18$$

เมื่อ

$$D_{1j} = \sum_{p=1}^6 \text{Trace} \left[\frac{\partial T_p^J}{\partial \dot{q}_j} \frac{\partial T_p^T}{\partial \dot{q}_1} \right]$$

$$D_{1jk} = \sum_{p=1}^6 \text{Trace} \left[\frac{\partial T_p^J}{\partial \dot{q}_j} \frac{\partial T_p^T}{\partial \dot{q}_k} \frac{\partial T_p^T}{\partial \dot{q}_1} \right]$$

$$D_1 = \sum_{p=1}^6 -m_p \mathbf{g}^T \mathbf{a}_p$$

$$J_1 = \begin{vmatrix} (-I_{xx} + I_{yy} + I_{zz})/2 & I_{1xy} & I_{1xz} & m_1 x_1 \\ I_{1xy} & (I_{xx} - I_{yy} + I_{zz})/2 & I_{1yz} & m_1 y_1 \\ I_{1xz} & I_{1yz} & (I_{xx} + I_{yy} - I_{zz})/2 & m_1 z_1 \\ m_1 x_1 & m_1 y_1 & m_1 z_1 & m_1 \end{vmatrix}$$

ความสัมพันธ์ไดนามิกของแขนกล n ลิงค์หาได้ดังสมการที่ 4.18 โดยที่ D_{1j} เป็นเทอมอินเนอร์เซียของข้อต่อ i , D_{1j} เป็นผลกระทบบของอินเนอร์เซียระหว่างข้อต่อ i และ j , D_{1jk} เป็นแรงเซนติพิคัลที่ข้อต่อ i เกิดจากความเร็วจข้อต่อ j , D_{1jk} เป็นแรงคอริโอลิสที่ข้อต่อ i เกิดจากความเร็วจข้อต่อ j และข้อต่อ k และ D_1 แทนแรงดึงดูดของโลกที่กระทำต่อข้อต่อ i การเคลื่อนที่ของลิงค์ของแขนกลที่ความเร็วต่ำ เทอมของแรงคอริโอลิสมีผลกระทบต่อแรงรวมของระบบน้อย ความสัมพันธ์ไดนามิกตามวิธีของลากรางจ์ที่ได้นี้ยังไม่ได้รวมถึงผลจากความผิดของการเคลื่อนที่ และน้ำหนักที่แขนกลต้องยกในการทำงาน การหาความสัมพันธ์ไดนามิกของแขนกลโดยตรงจากสมการที่ 4.18 โดยอาศัยการสร้างแกนให้กับระบบแขนกลตามสมการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (Denavit) แล้วหาอนุพันธ์อันดับที่ 1 และ 2 ของทรานสฟอร์มเมตริกโดยตรงมาแทนลงในสมการที่ 4.18 เพื่อหา D_1 , D_{1j} และ D_{1jk} ให้กับสมการที่ 4.18 เป็นวิธีการหาคำตอบแบบตรงๆ ซึ่งต้องใช้เวลาและมีโอกาสผิดพลาดได้ง่าย เมื่อพิจารณาการทำทรานสโพสเมตริกและการหาอนุพันธ์ของทรานสฟอร์มเมตริก สามารถสร้างเมตริก Q มาช่วยให้การหาความสัมพันธ์ไดนามิกตามรูปแบบสมการที่ 4.18 ทำได้สะดวกขึ้นและลดโอกาสการผิดพลาดลงได้ โดยที่รายละเอียดและตัวอย่างการหาความสัมพันธ์ไดนามิกกับแขนกล 3 แกนของรูปที่ 4.3 ตามวิธีการสร้างเมตริก Q ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข. และได้ความสัมพันธ์เป็น

$$F_1 = D_{11}\ddot{\theta}_1 + D_{21}\ddot{\theta}_2 + D_{31}\ddot{\theta}_3 + I a_1 \ddot{\theta}_1 + D_1 + D_{112}\dot{\theta}_1\dot{\theta}_2 + D_{113}\dot{\theta}_1\dot{\theta}_3 + D_{122}\dot{\theta}_2^2 + D_{123}\dot{\theta}_2\dot{\theta}_3 + D_{133}\dot{\theta}_3^2 \quad \dots 4.19$$

$$F_2 = D_{21}\ddot{\theta}_1 + D_{22}\ddot{\theta}_2 + D_{32}\ddot{\theta}_3 + I a_2 \ddot{\theta}_2 + D_2 + D_{223}\dot{\theta}_2\dot{\theta}_3 + D_{233}\dot{\theta}_3^2 \quad \dots 4.20$$

$$F_3 = D_{31}\ddot{\theta}_1 + D_{32}\ddot{\theta}_2 + D_{33}\ddot{\theta}_3 + I a_3 \ddot{\theta}_3 + D_3 + D_{311}\dot{\theta}_1^2 + D_{322}\dot{\theta}_2^2 \quad \dots 4.21$$

ความสัมพันธ์ไดนามิกตามสมการที่ 4.19-4.21 ใช้คำนวณหาขนาดของทอร์คขับเคลื่อน เพื่อให้แกนกลหมุนได้มุมหมุน, ความเร็ว และความเร่งตามกำหนด แต่ในทางกลับกันถ้าต้องการนำความสัมพันธ์ไดนามิกนี้ไปใช้ในการจำลองแบบแทนระบบด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์พบว่าสมการที่ได้ค่อนข้างยากมาก การแก้สมการอนุพันธ์อันดับที่สองควรทำโดยการกระจายสมการให้อยู่ในรูปของสมการอนุพันธ์อันดับหนึ่งแล้วใช้วิธีการนิวเมอริคัล อินทิเกรชัน (Numerical Integration) โดยอาศัยคอมพิวเตอร์มาช่วยคำนวณคำตอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย